

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2007. június 26.\*

A C-305/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour d'arbitrage (jelenleg Cour constitutionnelle) (Belgium) a Bírósághoz 2005. július 29-én érkezett 2005. július 13-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Ordre des barreaux francophones et germanophone**,

az **Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles**,

az **Ordre des barreaux flamands**,

az **Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles**,

és

a **Conseil des ministres**

\* Az eljárás nyelve: francia.

között,

a **Conseil des barreaux de l'Union européenne**

és

az **Ordre des avocats du barreau de Liège**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, Juhász E. (előadó) és J. Klučka tanácselnökök, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, A. Borg Barthet, M. Ilešić és J. Malenovský bírák,

főtanácsnok: M. Poiares Maduro,

hivatalvezető: M.-A. Gaudissart egységvezető,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. szeptember 12-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Ordre des barreaux francophones et germanophone és az Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles képviselőiben F. Tulkens és V. Ost avocats,

- az Ordre des barreaux flamands és az Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles képviselőjében M. Storme avocat,
  
- a Conseil des barreaux de l'Union européenne képviselőjében M. Mahieu avocat,
  
- az Ordre des avocats du barreau de Liège képviselőjében E. Lemmens avocat,
  
- a belga kormány képviselőjében M. Wimmer, meghatalmazotti minőségben, segítője: L. Swartenbroux avocat,
  
- az olasz kormány képviselőjében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Gentili avvocato dello Stato,
  
- a ciprusi kormány képviselőjében E. Rossidou-Papakyriakou és F. Komodromos, meghatalmazotti minőségben,
  
- az osztrák kormány képviselőjében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,
  
- a szlovák kormány képviselőjében R. Procházka, meghatalmazotti minőségben,
  
- az Európai Parlament képviselőjében A. Caiola és C. Castillo del Carpio, később: A. Caiola és M. Dean, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Unió Tanácsa képviselőjében M. Sims és M.-M. Josephides, meghatalmazotti minőségben,
  
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében W. Bogensberger és R. Troosters, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. december 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követően

meghozta a következő

### **Ítéletet**

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2001. december 4-i 2001/97/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 344., 76. o.) módosított, a pénzügyi rendszerek pénzmossa céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 1991. június 10-i 91/308/EGK tanácsi irányelv (HL L 166., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 153. o., a továbbiakban: a 91/308 irányelv) 2a. cikke 5. pontjának érvényességére vonatkozik.
  
- 2 E kérelem előterjesztésére azon keresetek alapján indult eljárás keretében került sor, amelyeket az Ordre des barreaux francophones et germanophone, az Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles, az Ordre des barreaux flamands, valamint az Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles nyújtottak be a kérdést előterjesztő bírósághoz, a pénzügyi rendszerek pénzmossa céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 1993. január 11-i törvényt, a hitelintézetek szabá-

lyozásáról és felügyeletéről szóló, 1993. március 22-i törvényt, valamint a befektetési vállalkozások szabályozásáról és felügyeletéről, a pénzügyi közvetítőkről és befektetési tanácsadókról szóló, 1995. április 6-i törvényt módosító, a 2001/97 irányelvet a nemzeti jogba átültető, 2004. január 12-i törvény (*Moniteur belge*, 2004. január 23., 4352. o., a továbbiakban: a 2004. január 12-i törvény) egyes cikkeinek megsemmisítése iránt.

## Jogi háttér

*Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény*

- 3 Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: EJEE) „Tisztességes tárgyaláshoz való jog” címet viselő 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

- „1. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. [...]
2. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.

3. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy
- a) a legrövidebb időn belül tájékoztassák olyan nyelven, amelyet megért, és a legrészletesebb módon az ellene felhozott vád természetéről és indokairól;
  - b) rendelkezék a védekezésének előkészítéséhez szükséges idővel és eszközökkel;
  - c) személyesen vagy az általa választott védő segítségével védekezhessék, és ha nem állnak rendelkezésre eszközök védő díjazására, amennyiben az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg, hivatalból és ingyenesen rendeljenek ki számára ügyvédet;
  - d) kérdéseket intézzen vagy intéztessen a vád tanúihoz, és kiegészíthesse a mentő tanúk megidézését és kihallgatását ugyanolyan feltételek mellett, mint ahogy a vád tanúit megidézik, illetve kihallgatják;
  - e) ingyenes tolmács álljon rendelkezésére, ha nem érti, vagy nem beszéli a tárgyaláson használt nyelvet.”

*A közösségi szabályozás*

- 4 A 91/308 irányelv harmadik preambulumbekzdése szerint:

„mivel a pénzmosás nyilvánvalóan hatást gyakorol általában a szervezett bűnözés terjedésére és különösen a kábítószer-kereskedelemre; mivel egyre inkább terjed az a

felismerés, hogy a pénzmosás leküzdése az egyik leghatékonyabb eszköz a tagállamok társadalmát különösen fenyegető bűnözés e formájának visszaszorítására”.

5 A 2001/97 irányelv (1), (14)–(17), valamint (20) preambulumbekzdése értelmében:

„(1) Helyénvaló, hogy a 91/308/EGK irányelvet [...] mint a pénzmosás leküzdésére irányuló egyik fő nemzetközi okmányt naprakésszé tegyék, a Bizottság következtetéseit, valamint az Európai Parlament és a tagállamok által kinyilvánított kívánságokat figyelembe véve. Ily módon a [91/308] irányelvnek nemcsak az e területen létező legjobb nemzetközi gyakorlatot kell tükröznie, hanem továbbra is magas színvonalon kell védenie a pénzügyi ágazatot, valamint az egyéb érzékeny tevékenységeket a bűnözésből származó jövedelmek káros hatásaitól.

[...]

(14) A pénzmosás egyre inkább felhasználja a nem pénzügyi jellegű szakmai tevékenységeket. Ezt megerősíti a FATF-nek [nemzetközi pénzügyi akció munkacsoport] a pénzmosási technikákkal és típusokkal kapcsolatos munkája.

(15) A [91/308] irányelvben az ügyfelek azonosítására, a nyilvántartás vezetésére és a gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozóan előírt kötelezettségeket ki kell terjeszteni néhány olyan tevékenységre és szakmára, amelyekről bebizonyosodott, hogy azokat pénzmosás fenyegeti.

(16) A [91/308] irányelv rendelkezéseinek hatályát ki kell terjeszteni a tagállamok által meghatározottak szerinti közjegyzőkre és független jogi szakértőkre, ha azok pénzügyi vagy társasági ügyletekben vesznek részt, ideértve az adótanácsadást is, ahol a legnagyobb a kockázata annak, hogy a bűncselekményből származó jövedelem tisztára mosása érdekében visszaélnék a független jogi szakértők szolgáltatásaival.

(17) Ha azonban a jogi tanácsot nyújtó, törvényesen elismert és ellenőrzött szakmák független tagjai, például az ügyvédek az ügyfél jogi helyzetét tisztázzák, vagy az ügyfelet jogi eljárásban képviselik, akkor nem lenne helyénvaló, hogy [a 91/308] irányelv alapján e tevékenységek tekintetében arra kötelezzék őket, hogy jelentsék a pénzmosás gyanúját. Mentességet kell nyújtani a bírósági eljárás előtt, alatt és után, illetve az ügyfél jogi helyzetének tisztázása folyamán szerzett információkra vonatkozó bejelentési kötelezettség alól. Ily módon a jogi tanácsadásra továbbra is vonatkozik a szakmai titoktartás kötelezettsége, kivéve, ha a jogi tanácsadó maga is részt vesz a pénzmosási tevékenységben, ha a jogi tanácsot pénzmosási célra nyújtják, vagy ha az ügyvéd tudja, hogy az ügyfél a jogi tanácsot pénzmosási célra kéri.

[...]

(20) A közjegyzők és a független jogi szakértők esetében – mivel biztosítani kell e szakértőknek a szakmai titoktartásra vonatkozó, az ügyfeleik felé fennálló kötelezettségét – lehetővé kell tenni a tagállamok számára, hogy a kamarát vagy a független szakértők egyéb önszabályozó testületeit jelöljék ki olyan testületként, amelyhez e szakértők a lehetséges pénzmosási esetekről szóló bejelentéseket intézhetik. E bejelentések kezelésére és e bejelentések esetleges, a »pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságokhoz« történő továbbítására, valamint – általában – a kamarák vagy szakmai testületek és az e szervek közötti



együtműködés megfelelő formáira irányadó szabályokat a tagállamok határozzák meg.” [nem hivatalos fordítás]

- 6 A 91/308 irányelv 2a. cikkének 5. pontja értelmében az irányelvben előírt kötelezettségeket a következő személyekre kell alkalmazni:

„5. közjegyzők és más független jogi szakértők, amennyiben:

- a) ügyfelük számára segítséget nyújtanak az alábbiakra irányuló ügyletek megtervezésében vagy megkötésében

i. ingatlan vagy üzletrész adásvétele;

ii. az ügyfél pénzének, értékpapírjainak vagy más vagyoni eszközeinek kezelése;

iii. bank-, takaré- vagy értékpapír-számlák megnyitása vagy kezelése;

iv. társaságok létesítéséhez, működtetéséhez vagy vezetéséhez szükséges vagyoni hozzájárulások megszervezése;

v. vagyonkezelő társaságok, gazdasági társaságok vagy hasonló szervezetek létesítése, működtetése vagy vezetése;

b) vagy ügyfelük nevében és részére eljárva pénzügyi- vagy ingatlanügyletben vesznek részt” [nem hivatalos fordítás].

7 A 91/308 irányelv 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy ezen irányelv hatálya alá tartozó intézmények, szervezetek és személyek, illetve azok igazgatói és alkalmazottai teljes mértékben együttműködjenek a pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságokkal:

a) úgy, hogy önként tájékoztatják az ilyen hatóságokat minden olyan tényről, amely pénzmosásra utalhat;

b) úgy, hogy az ilyen hatóságok kérésére megadják az összes szükséges információt, az alkalmazandó jogszabályokban megállapított eljárásokkal összhangban.

(2) Az (1) bekezdésben említett információt azon tagállam pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságához továbbítják, amelynek a területén az információt továbbító intézmény, szervezet vagy személy található. Az információt alapesetben az intézményeknél, szervezetnél és személyeknél a 11. cikk (1) bekezdésének a) pontjában foglalt eljárásoknak megfelelően kijelölt személy vagy személyek továbbítják.

(3) A 2a. cikk (5) bekezdésében említett közjegyzők és független jogi szakértők esetében a tagállamok az érintett szakma egy megfelelő önszabályozó testületét jelölhetik ki olyan hatóságként, amelyet az (1) bekezdés a) pontjában említett tényekről tájékoztatni kell, és ilyen esetben a tagállamok állapítják meg az illető testület és a pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságok közötti együttműködés megfelelő formáit.

A tagállamok nem kötelesek alkalmazni az (1) bekezdésben előírt kötelezettségeket közjegyzőkre, független jogi szakértőkre, könyvvizsgálókra, külső könyvszakértőkre és adótanácsadókra olyan információ tekintetében, amelyet egyik ügyfelüktől kaptak, vagy róla szereztek, az ügyfél jogi helyzetének tisztázása vagy az illető ügyfél védelmének vagy képviselőjének ellátása folyamán bírósági eljárásokban vagy azokkal kapcsolatosan, ideértve az eljárás kezdeményezésével vagy elkerülésével kapcsolatos tanácsadást is, függetlenül attól, hogy a kérdéses információt az ilyen eljárás előtt, alatt vagy után kapták, vagy szereztek.” [nem hivatalos fordítás]

#### *A nemzeti szabályozás*

- 8 A 2004. január 12-i törvény az alábbi 2b. cikket illesztette a loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme-ba (a pénzügyi rendszer pénzmosás céljára és terrorizmus finanszírozására való felhasználásának megelőzéséről szóló, 1993. január 11-i belga törvény, *Moniteur belge*, 1993. február 9., 2828. o.; a továbbiakban: az 1993. január 11-i törvény):

„Amennyiben a jelen törvény rendelkezései kifejezetten előírják, azokat az ügyvédre is alkalmazni kell, amennyiben:

1. ügyfele számára segítséget nyújt az alábbiakra irányuló ügylet előkészítésében vagy megkötésében:

- a) ingatlan vagy üzletrész adásvétele;
  
- b) az ügyfél pénzének, értékpapírjainak vagy más vagyoni eszközeinek kezelése;
  
- c) bank-, takaré- vagy értékpapír-számla megnyitása vagy kezelése;
  
- d) társaság létesítéséhez, működtetéséhez vagy vezetéséhez szükséges vagyoni hozzájárulás megszervezése;
  
- e) vagyonkezelő társaság, gazdasági társaság vagy hasonló szervezet létesítése, működtetése vagy vezetése;

2. vagy ügyfele nevében és részére eljárva pénzügyi vagy ingatlanügyletben vesz részt.”

- 9 A 2004. január 12-i törvény 25. cikke az 1993. január 11-i törvény 14a. cikkét a (3) bekezdéssel egészítette ki, melynek értelmében:

„Ha a 2b. cikkben említett személy az e cikkben felsorolt valamely tevékenység gyakorlása során olyan tényről tudja, vagy gyanítja, hogy pénzmosással vagy a terrorizmus finanszírozásával függ össze, köteles erről haladéktalanul tájékoztatni annak az ügyvédi kamarának az elnökét, amelyhez tartozik.

A 2b. cikkben említett személy nem köteles azonban olyan információt továbbítani, amelyet ügyfelétől kapott, illetve az ügyfeléről szerzett, az ügyfél jogi helyzetének tisztázása vagy az illető ügyfél védelmének vagy képviselésének ellátása folyamán bírósági eljárásokban vagy azokkal kapcsolatosan, ideértve az eljárás kezdeményezésével vagy elkerülésével kapcsolatos tanácsadást is, függetlenül attól, hogy a kérdéses információt az ilyen eljárás előtt, alatt vagy után kapta, illetve szerezte.

Az ügyvédi kamara elnöke megvizsgálja, hogy teljesülnek-e a 2b. cikkben és az előző bekezdésben foglalt feltételek. Amennyiben e feltételek teljesülnek, az információkat haladéktalanul továbbítja a pénzügyi információkat kezelő központnak.”

- 10 A 2004. január 12-i törvény 27. cikke a következőképpen módosította az 1993. január 11-i törvény 15. cikke (1) bekezdésének szövegét:

„(1) Ha a pénzügyi információkat kezelő központ a 11. cikk (2) bekezdésében említett információt kap, akár a központ, akár annak valamely tagja, akár az erre kijelölt személyzetének valamely tagja, akár az egység vezetője vagy annak helyettese a megállapított határidőn belül kérheti mindazon kiegészítő felvilágosítás megadását, amelyet a központ feladatának teljesítése érdekében lényegesnek ítél meg:

1. a 2., 2a. és 2b. cikkben felsorolt valamennyi szervezettől és személytől, valamint a 14a. cikk (3) bekezdésében említett ügyvédi kamarai elnöktől

[...].

A 2b. cikkben említett személy és a 14a. cikk (3) bekezdésében említett ügyvédi kamarai elnök nem köteles azonban a 2b. cikkben szereplő személy tudomására jutott azon információt továbbítani, amelyet valamely ügyfelétől kapott, illetve az ügyfeléről szerzett, az ügyfél jogi helyzetének tisztázása vagy az illető ügyfél védelmének vagy képviselőjének ellátása folyamán bírósági eljárásokban vagy azokkal kapcsolatosan, ideértve az eljárás kezdeményezésével vagy elkerülésével kapcsolatos tanácsadást is, függetlenül attól, hogy a kérdéses információt az ilyen eljárás előtt, alatt vagy után kapta, illetve szerezte.

[...]”

### **Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

- 11 2004. július 22-én benyújtott kereseteikben az Ordre des barreaux francophones et germanophone és az Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles, az Ordre des barreaux flamands és az Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles a 2004. január 12-i törvény 4., 5., 7., 25., 27., 30. és 31. cikkének megsemmisítését kéri a kérdést előterjesztő bíróságtól. Az alapeljárásba beavatkozott a Conseil des barreaux de l’Union européenne és az Ordre des avocats du barreau de Liège.
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság előtt a felperes kamarák különösen arra hivatkoznak, hogy a 2004. január 12-i törvény 4., 25. és 27. cikke – azzal, hogy az ügyvédekre is kiterjeszti a hatáskörrel rendelkező hatóságok felé fennálló tájékoztatási kötelezettséget abban az esetben, ha olyan tényeket észlelnek, amelyekről tudják, vagy gyanítják, hogy pénzmosással függenek össze, valamint azon kötelezettséget, hogy az említett hatóságok számára az azok által lényegesnek tartott minden kiegészítő felvilágosítást megadjanak – sérti a szakmai titoktartás és az ügyvédi függetlenség elvét, amelyek a minden jogalanyt megillető alapvető jognak, a tisztességes eljáráshoz való jog és a védelemhez való jog tiszteletben tartásának az alkotó

elemei. A felperesek szerint az említett cikkek sértik a belga alkotmánynak az EJEE 6. cikkével, a védelemhez való joghoz kapcsolódó alapelvekkel, az EU 6. cikk (2) bekezdésével, valamint az Európai Unió 2000. december 7-én Nizzában kihirdetett alapjogi chartájának (HL C 364., 1. o.) 47. és 48. cikkével összefüggésben értelmezett 10. és 11. cikkét.

- 13 A felperes kamarák, valamint a Conseil des barreaux de l'Union européenne szerint e megállapítást nem kérdőjelezheti meg az a körülmény, hogy a belga jogalkotó a 91/308 irányelv belga jogba történő átültetése során az ügyvédek tekintetében korlátozta a tájékoztatási és az együttműködési kötelezettséget. Ezzel kapcsolatban az Ordre des barreaux francophones et germanophone, valamint az Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles álláspontja az, hogy az ügyvédi tevékenységek alapvető vagy járulékos jellege szerinti különbségtétel, amelyet e rendelkezések alkalmaznak, jogilag tarthatatlan, és súlyos jogbizonytalansághoz vezet. Az Ordre des barreaux flamands és az Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles hangsúlyozzák, hogy az ügyfél feljelentésére és megvádolására vonatkozó kötelezettség meghaladja a szakmai titoktartás pusztá megsértését, hiszen teljes mértékben lerombolja az ügyfél és ügyvédje között fennálló bizalmi viszonyt.
- 14 A Conseil des barreaux de l'Union européenne arra hivatkozik, hogy a 2004. január 12-i törvénnyel módosított 1993. január 11-i törvény nem teszi lehetővé a hagyományos ügyvédi tevékenységek egységének megőrzését. E fél ezzel kapcsolatban kifejti, hogy az ügyvédi szakma sajátosságai – különösen a függetlenség és a szakmai titoktartás – hozzájárulnak az e foglalkozás iránti közbizalomhoz, és ez a bizalom nem pusztán egyes meghatározott ügyvédi feladatokhoz kapcsolódik.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy a megsemmisítés iránti kereseteket a 2004. január 12-i törvénnyel szemben terjesztették elő, amelynek célja a 2001/97 irányelv rendelkezéseinek a belga jogrendszerbe történő átültetése. Feltételezve, hogy a közösségi jogalkotó, csakúgy, mint a belga, köteles tiszteletben tartani a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jogot, e bíróság úgy véli, hogy mielőtt állást foglalna e törvénynek a belga alkotmánnyal való összeegyeztethetőségét illetően, az említett törvény alapját képező irányelv érvényességének kérdését kell eldönteni.

- 16 Ezért a Cour d'arbitrage felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Sérti-e az [EJEE] 6. cikkében biztosított, tisztességes eljáráshoz való jogot és ezáltal az [EU] 6. cikk (2) bekezdését a 2001/97 [...] irányelv 1. cikk[én]e[k] [2. pontja], amennyiben az általa a 91/308/EGK irányelvbe illesztett új 2a. cikk [5. pontja] az ügyvédi szakma kizárása nélkül ezen irányelv hatálya alá vonja a független jogi szakmákat, ahol az irányelvnek lényegében az a célja, hogy a hatálya alá tartozó személyeket és intézményeket kötelezze arra, hogy tájékoztassák a pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságokat minden olyan tényről, amely pénzmosásra utalhat (a 91/308/EGK irányelvnek a 2001/97/EK irányelv 1. cikkének [5. pontja] révén módosított 6. cikke)?”

### **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről**

- 17 Megjegyzendő mindenekelőtt, hogy bár a jelen kérelem alapjául szolgáló eljárásban a felperes kamarák és a beavatkozók a 91/308 irányelvet átültető nemzeti szabályozás érvényességének kérdését több magasabb rendű norma vonatkozásában vetették fel, a kérdést előterjesztő bíróság kizárólag az EJEE 6. cikkében és az EU 6. cikk (2) bekezdésében biztosított, tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében tartotta szükségesnek, hogy ezen irányelv érvényességének vizsgálatát kérje a Bíróságtól.
- 18 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 234. cikkben említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, az ügy konkrét tényállásának megítélése a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik. Ugyancsak kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelősséggel tartozó nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése is, hogy



– tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e (lásd a C-448/01. sz., EVN és Wienstrom ügyben 2003. december 4-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14527. o.] 74. pontját és a C-145/03. sz. Keller-ügyben 2005. április 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2529. o.] 33. pontját).

- 19 Így a 91/308 irányelv érvényessége nem vizsgálható azon alapvető jogok vonatkozásában, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság nem említett, így például az EJEE 8. cikkében foglalt, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog vonatkozásában.
- 20 A 91/308 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok biztosítják, hogy az ezen irányelv hatálya alá tartozó személyek teljes mértékben együttműködjenek a pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságokkal, úgy, hogy saját kezdeményezésükre tájékoztatják az ilyen hatóságokat minden olyan tényről, amely pénzmosásra utalhat, valamint úgy, hogy az ilyen hatóságok kérelmére megadják az összes szükséges információt, az alkalmazandó jogszabályokban megállapított eljárásokkal összhangban.
- 21 Az ügyvédek tekintetében a 91/308 irányelv két módon határolja be e tájékoztatási és együttműködési kötelezettséget.
- 22 Egyrészt a 91/308 irányelv 2a. cikkének 5. pontja szerint az irányelvben megállapított kötelezettségeket – így az irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében előírt tájékoztatási és együttműködési kötelezettséget – az ügyvédekre csak akkor kell alkalmazni, amikor azok, az említett 2a. cikk 5. pontjában megjelölt módokon, bizonyos, ez utóbbi pontban kimerítően felsorolt ügyletekben vesznek részt.
- 23 Másrészt a 91/308 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második albekezdéséből az következik, hogy a tájékoztatási és együttműködési kötelezettséget a tagállamok nem

kötelesek alkalmazni az ügyvédekre olyan információk vonatkozásában, amelyeket azok valamely ügyfelüktől kaptak, vagy róla szereztek, az ügyfél jogi helyzetének tisztázása vagy az illető ügyfél védelmének vagy képviselésének ellátása folyamán bírósági eljárásokban vagy azokkal kapcsolatosan, ideértve az eljárás kezdeményezésével vagy elkerülésével kapcsolatos tanácsadást is, függetlenül attól, hogy a kérdéses információt az ilyen eljárás előtt, alatt vagy után kapták, vagy szereztek.

24 Ennek a mentességnek a fontosságát emeli ki a 2001/97 irányelv (17) preambulumbekezdése, amely szerint nem lenne helyénvaló, hogy a 91/308 irányelv alapján a jogi tanácsot nyújtó, törvényesen elismert és ellenőrzött szakmák független tagjait, például az ügyvédek, ha az ügyfél jogi helyzetét tisztázzák, vagy az ügyfelet jogi eljárásban képviselik, e tevékenységek tekintetében arra köteleznék, hogy jelentsék a pénzmosás gyanúját. E preambulumbekezdés szerint továbbá mentességet kell nyújtani a bírósági eljárás előtt, alatt és után, valamint az ügyfél jogi helyzetének tisztázása folyamán szerzett információkra vonatkozó bejelentési kötelezettség alól. Végül ugyanezen preambulumbekezdés kiemeli, hogy e menteségből következően a jogi tanácsadásra továbbra is vonatkozik a szakmai titoktartás kötelezettsége, kivéve, ha az ügyvéd maga is részt vesz a pénzmosási tevékenységben, ha a jogi tanácsot pénzmosási célra nyújtják, vagy ha az ügyvéd tudja, hogy az ügyfél a jogi tanácsot pénzmosási célra kéri.

25 Jelen esetben a 2004. január 12-i törvény 25. és 27. cikkéből az tűnik ki, hogy a belga jogalkotó az ügyvédek tekintetében mentességet iktatott be az említett törvénybe a 91/308 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második albekezdésében írt körülmények között kapott vagy szerzett információkra vonatkozóan.

26 Ilyen körülmények között azt kell vizsgálni, hogy a 91/308 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján az ügyvédet terhelő azon kötelezettség, hogy foglalkozásának gyakorlása során együttműködjen a pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságokkal, és azokat saját kezdeményezésére tájékoztassa minden olyan tényről, amely pénzmo-

sásra utalhat – figyelembe véve az említett irányelv 2a. cikkének 5. pontjában és a 6. cikkének (3) bekezdésében foglalt korlátozásokat –, az EJEE 6. cikkében és az EU 6. cikk (2) bekezdésében biztosított, tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti-e.

- 27 Megjegyzendő mindenekelőtt, hogy a 91/308 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második albekezdése többféleképpen értelmezhető, ezért nem teljesen egyértelmű, hogy az ügyvédek terhelő tájékoztatási és együttműködési kötelezettség pontosan milyen terjedelmű.
- 28 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ha a másodlagos közösségi jog valamely szabályának szövege többféleképpen értelmezhető, azt az értelmezést kell előnyben részesíteni, amelynek alapján az adott rendelkezés összeegyeztethető a Szerződéssel, szemben azzal, amely az összeegyeztethetlenség megállapításához vezetne (lásd a 218/82. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1983. december 13-án hozott ítélet [EBHT 1983., 4063. o.] 15. pontját és a C-135/93. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1995. június 29-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-1651. o.] 37. pontját). A tagállamoknak tehát amellet, hogy saját nemzeti jogukat a közösségi joggal összhangban kell értelmezniük, arra is ügyelniük kell, hogy a másodlagos közösségi jog valamely szabályának ne olyan értelmezését vegyék alapul, amely ellentétes a közösségi jogrend révén védelemben részesített alapvető jogokkal vagy a közösségi jog más általános elveivel (a C-101/01. sz. Lindqvist-ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-2971. o.] 87. pontja).
- 29 Emlékeztetni kell arra is, hogy az alapvető jogok azon általános jogelvek szerves részét képezik, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja. Ennek során a Bíróság a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból, valamint az emberi jogok védelmére vonatkozó azon nemzetközi szerződések nyújtotta iránymutatásokból merít, amelyek kidolgozásában a tagállamok együttműködtek, vagy amelyekhez csatlakoztak. Az EJEE e tekintetben különös jelentőséggel bír (lásd ebben az értelemben a 29/69. sz. Stauder-ügyben 1969. november 12-én hozott ítélet [EBHT 1969., 419. o.] 7. pontját, a C-274/99. P. sz., Connolly kontra Bizottság ügyben 2001. március 6-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-1611. o.] 37. pontját és a C-283/05. sz. ASML-ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006.,

I-12041. o.] 26. pontját). Így tehát a tisztességes eljáráshoz való jog, amint az különösen az EJEE 6. cikkéből következik, olyan alapvető jogot jelent, amelyet az Európai Unió az EU 6. cikk (2) bekezdése értelmében általános jogelvként tiszteletben tart.

- 30 Az EJEE 6. cikke szerint minden személynek joga van ahhoz, hogy – akár polgári jogi és kötelezettségei tárgyában, akár az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően – ügyét tisztességesen tárgyalják.
- 31 Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata értelmében az EJEE 6. cikkében szereplő „tisztes tárgyalásnak” több összetevője van; ezek közé tartozik különösen: a védelemhez való jog, a fegyveregyenlőség elve, a törvényes bíróhoz való jog, illetve mind polgári, mind büntetőeljárásban az ügyvédi közreműködéshez való jog (lásd az EJEB 1975. február 21-i, Golder kontra Egyesült Királyság ügyben hozott ítéletét [A. sorozat 18. szám, 26–40. §], az EJEB 1984. június 28-i, Campbell és Fell kontra Egyesült Királyság ügyben hozott ítéletét [A. sorozat 80. szám, 97–99., 105–107., és 111–113. §], valamint az EJEB 1991. október 30-i, Borgers kontra Belgium ügyben hozott ítéletét [A. sorozat 214-B. szám, 24. §]).
- 32 Az ügyvéd képtelen volna tanácsadói, védői, illetve képviselői szerepét ügyfele érdekében megfelelően betölteni, ez pedig elesne az EJEE 6. cikkében foglalt jogaitól, ha a bírósági eljárás vagy a felkészülés során az ügyvéd köteles volna oly módon együttműködni a hatóságokkal, hogy továbbítja számukra az adott eljárás keretében végzett jogi tanácsadás során tudomására jutott információkat.
- 33 Amint a jelen ítélet 22. pontja emlékeztet rá: a 91/308 irányelv 2a. cikkének 5. pontja értelmében a tájékoztatási és együttműködési kötelezettséget csak akkor kell alkalmazni az ügyvédekre, amikor az e rendelkezés a) pontjában meghatározott, alapvetően pénzügyi vagy ingatlanügyletek megtervezésében vagy megkötésében nyújtanak segítséget ügyfeleiknek, vagy amikor bármilyen pénzügyi vagy ingatlanügylet során ügyfelük nevében és részére járnak el. E tevékenységi kör – jellegéből

adódóan – főszabály szerint nem kapcsolódik a bírósági eljáráshoz, így kívül esik a tisztességes eljáráshoz való jog tárgyi hatályán.

- 34 Ezenkívül attól a pillanattól kezdve, amikor a 91/308 irányelv 2a. cikkének 5. pontjában szereplő ügyletek valamelyikében eljáró ügyvédet az ügyfél bírósági eljárásban történő védelmének vagy képviselésének ellátására kérik fel, vagy bírósági eljárás indítására vagy elkerülésére vonatkozó tanácsot kérnek tőle, az ügyvéd ezen irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második albekezdése értelmében mentesül az e cikk (1) bekezdésében előírt kötelezettség alól, és e tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a kérdéses információt az eljárás előtt, alatt vagy után kapta, illetve szerezte. Ez a mentesség lehetővé teszi az ügyfél tisztességes eljáráshoz való jogának megőrzését.
- 35 Tekintve, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó követelmények fogalmilag bírósági eljáráshoz kapcsolódnak, továbbá figyelemmel arra a körülményre, hogy a 91/308 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második albekezdése ilyen vonatkozású tevékenységek gyakorlása során mentesíti az ügyvédek az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében előírt tájékoztatási és együttműködési kötelezettség alól, e követelmények nem sérülnek.
- 36 Ezzel szemben el kell ismerni, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó követelményekkel nem ellentétes az, hogy a 91/308 irányelv 2a. cikkének 5. pontjában felsorolt tevékenységek keretében történő, de az említett irányelv 6. cikke (3) bekezdése második albekezdésének körén kívül eső eljárásuk során alkalmazni kell az ügyvédekre az irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével bevezetett tájékoztatási és együttműködési kötelezettséget, míhelyst az – amint többek között a 91/308 irányelv harmadik preambulumbekzdése kiemeli – a tagállamok társadalmát különösen fenyegető szervezett bűnözés terjedésére nyilvánvalóan hatást gyakorló pénzmosás elleni hatékony küzdelem szempontjából indokolt.

- 37 A fentiek alapján megállapítandó, hogy a 91/308 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében a pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságok felé előírt tájékoztatási és együttműködési kötelezettség, amely ezen irányelv 2a. cikkének 5. pontja alapján az ügyvédekre is alkalmazandó, ezen irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második albekezdésére figyelemmel nem sérti az EJEE 6. cikkében és az EU 6. cikk (2) bekezdésében biztosított, tisztességes eljáráshoz való jogot.

## A költségekről

- 38 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

**A 2001. december 4-i 2001/97/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvél módosított, a pénzügyi rendszerek pénzmosás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 1991. június 10-i 91/308/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében a pénzmosás leküzdéséért felelős hatóságok felé előírt tájékoztatási és együttműködési kötelezettség, amely ezen irányelv 2a. cikkének 5. pontja alapján az ügyvédekre is alkalmazandó, ezen irányelv 6. cikke (3) bekezdésének második albekezdésére figyelemmel nem sérti az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. cikkében és az EU 6. cikk (2) bekezdésében biztosított, tisztességes eljáráshoz való jogot.**

Aláírások